

CURTEA
DE APEL CHIȘINĂU

2043, mun.Chișinău, str.Teilor 4
www.instante.justice.md; e-mail: cac@justice.md
Tel. (022) 409-209; Fax: (022) 635-355

Nr. 4-35/1-1683 din 10.08.22

CHISINAU
COURT OF APPEAL

4 Teilor str., Chișinău 2043
www.instante.justice.md; e-mail: cac@justice.md
Tel. (022) 409-209; Fax: (022) 635-355

Nr. _____ din _____

Curtea Constituțională a RM
mun. Chișinău, str. Alexandru Lăpușeanu, nr. 28

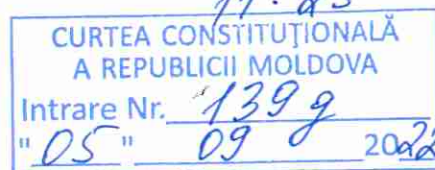
Curtea de Apel Chișinău, Vă expediază cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate a articolului 1, 3, 6 din Legea nr. 1545 din 25.02.1998 privind modul de repararea a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, depusă de avocatul Novițchi Olesea, în interesele apelantului Dodi Alun, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Dodi Alun către Ministerul Justiției RM și Inspectoratul Național de Securitate Publică privind încasarea prejudiciului material, moral și încasarea cheltuielilor de judecată.

Anexă: sesizarea privind excepția de neconstituționalitate pe 7 file;
Copia încheierii Curții de Apel Chișinău din 07.07.2022 pe 4 file.

Judecătorul

Curții de Apel Chișinău

Denis Băbălău

Sesizare privind excepția de neconstituționalitate

A. Autorul excepției de neconstituționalitate¹

A.1. Persoană fizică

1. Nume: Dodi

2. Prenume: Alun

5. Reprezentant: Novițchi Olesea,

¹ Aici, autorul excepției de neconstituționalitate va alege rubrica relevantă, ștergându-le pe celelalte.

B. Informații pertinente despre cazul dedus judecării instanței de drept comun²

La 29 ianuarie 2021, Alun Dodi, a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției și Inspectoratului Național de Securitate Publică cu privire la compensarea prejudiciului cauzat prin tragerea ilegală la răspundere contravențională, compensarea cheltuielilor de judecată suportate la examinarea cauzei contravenționale, compensarea cheltuielilor de transport și repararea prejudiciului moral.

În motivarea acțiunii a menționat că la data 15 decembrie 2019, agentul constatator al Inspectoratului Național de Patrulare, Regimentul de Patrulare Nord, Ion Gajos, a întocmit procesul-verbal cu privire la contravenție seria MAI04 nr. 837352 pe numele lui Alun Dodi în baza art. 236 alin. (1) și art. 287/3 alin. (1) Cod contravențional.

Prin decizia agentului constatator din 15 decembrie 2019, lui Alun Dodi i-a fost stabilită pedeapsă sub formă de amendă în mărime de 60 unități convenționale, ceea ce constituie 3 000 lei.

Procesul-verbal cât și decizia agentului constatator au fost contestate și după rejudecare, la data de 28.09.2020, prin hotărârea Judecătorei Bălți, sediul Sângerei, au fost anulate și procesul contravențional, încetat.

Reclamantul susține că, la examinarea cauzei contravenționale în cadrul căreia s-a contestat procesul-verbal contravențional, ultimul a suportat cheltuieli de asistență juridică în mărime de 5 000 lei, cheltuieli de transport în mărime de 1 633 lei și i-a fost cauzat un prejudiciu moral.

La data de 29.01.2021, reclamantul a solicitat încasarea din contul Ministerului Justiției și Inspectoratului de Securitate Publică, a sumei de 3000 lei cu titlu de prejudiciu moral, 7500 lei pentru asistență juridică (5000 lei pentru cauza contravențională și 2500 lei pentru cauza civilă propriu-zisă) și 1633 lei pentru compensarea cheltuielilor de transport.

Reclamantul consideră aplicabilă la speță Legea nr. 1545 din 25.02.1998, privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești și expres art. 1, 3, 6, 7 și 13.

² Această parte a formularului trebuie să conțină un rezumat al informațiilor pertinente referitoare la cauza dedusă judecării instanței de drept comun, i.e. instanței în fața căreia sau de care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate

Prin Hotărîrea Judecătorei Buiucani din 14.12.2021, acțiunea lui Dodi Alun, a fost integral respinsă.

Reclamantul a contestat această hotărîre cu apel, actualmente cauza aflîndu-se pe rolul Curții de Apel Chișinău.

C. Obiectul sesizării³

Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie:

- art. 1 din Legea nr. 1545 din 25.02.1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, care prevede că:

“Prezenta lege constituie actul legislativ de bază care reglementează cazurile, modul și condițiile de răspundere patrimonială a statului pentru prejudiciul cauzat prin acțiunile ilicite comise în procesele penale și contravenționale de organele de urmărire penală, de procuratură și de instanțele judecătorești.”

- art. 3 din Legea nr. 1545 din 25.02.1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, care prevede că:

(1) În conformitate cu prevederile prezentei legi, este reparabil prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma:

- a) reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, de declarație de a nu părăsi localitatea sau țara, tragerii ilegale la răspundere penală;
- b) condamnării ilegale, confiscării ilegale a averii, supunerii ilegale la muncă neremunerată în folosul comunității;
- c) efectuării ilegale, în cazul urmăririi penale ori judecării cauzei penale, a percheziției, ridicării, punerii ilegale sub sechestru a averii, eliberării sau suspendării ilegale din lucru (funcție), precum și în urma altor acțiuni de procedură care limitează drepturile persoanelor fizice sau juridice;

³ În această parte a formularului se vor menționa prevederile contestate în fața Curții Constituționale, potrivit competenței sale *ratione materiae*. Aceste prevederi trebuie să fie aplicabile la soluționarea cauzei în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

- d) supunerii ilegale la arest contravențional, reținerii contravenționale ilegale sau aplicării ilegale a amenzii contravenționale de către instanța de judecată;
 - e) efectuării măsurilor speciale de investigații cu încălcarea prevederilor legislației;
 - f) ridicării ilegale a documentelor contabile, a altor documente, a banilor, a ștampilelor, precum și în urma blocării conturilor bancare.
- art 6 din Legea nr. 1545 din 25.02.1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilegale ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, care prevede că:

Dreptul la repararea prejudiciului, în mărimea și modul stabilite de prezenta lege, apare în cazul:

- a) devenirii definitive și irevocabile a sentinței de achitare;
- b) scoaterii persoanei de sub urmărire penală sau încetării urmăririi penale pe temeiuri de reabilitare;
- c) adoptării de către instanța judecătorească a hotărîrii cu privire la anularea arestului contravențional în legătură cu reabilitarea persoanei fizice;
- d) adoptării, de către judecătorul de instrucție, în condițiile art. 313 alin.(5) din Codul de procedură penală, în privința persoanei achitate sau scoase de sub urmărire penală, a încheierii privind declararea nulității actelor sau acțiunilor organului de urmărire penală sau organului care exercită activitate specială de investigații.

D. Argumentarea incidenței unui drept sau a mai multor drepturi din Constituție⁴

Prevederi relevante din Constituția Republicii Moldova:

Articolul 1

Statul Republica Moldova

⁴ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va argumenta de ce consideră aplicabil unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție, adică va argumenta dacă există o ingerință în unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție.

(1) Republica Moldova este un stat suveran și independent, unitar și indivizibil.

(2) Forma de guvernământ a statului este republica.

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.

Articolul 16

Egalitatea

(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.

Articolul 26

Dreptul la apărare

(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

(3) În tot cursul procesului, părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.

(4) Amestecul în activitatea persoanelor care exercită apărarea în limitele prevăzute se pedepsește prin lege.

Articolul 53

Dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică

(1) Persoana vătămată într-un drept al său de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins, anularea actului și repararea pagubei.

(2) Statul răspunde patrimonial, potrivit legii, pentru prejudiciile cauzate prin erorile săvîrșite în procesele penale de către organele de anchetă și instanțele judecătorești.

Conform Constituției, Republica Moldova este un stat de drept și democratic, în care cetățenii se bucură de drepturi și libertăți fundamentale, totodată aceștia fiind titulari ai îndatoririlor prevăzute de legea supremă și de alte acte normative. Toate persoanele sînt egale în fața legii și a autorităților publice fără privilegii și

fără discriminări. În cazul în care membrii societății încalcă normele de conduită elaborate de stat, intervine răspunderea juridică.

Răspunderea juridică este un raport juridic între stat și persoana care a săvârșit o abatere, ultima fiind obligată să suporte măsurile de constrângere prevăzute de sancțiunea normei, în scopul educării persoanei vinovate în spiritul respectării drepturilor și libertăților membrilor societății, a ordinii de drept și asigurării stabilității raporturilor sociale.

Răspunderea contravențională este o formă a răspunderii juridice, reglementată de normele dreptului contravențional. Cadrul legal al răspunderii contravenționale îl constituie prevederile capitolului doi, partea generală din Codul Contravențional al Republicii Moldova, care are sarcina de a ocroti valorile sociale, personalitatea, drepturile și interesele legitime ale persoanelor fizice și juridice, proprietatea, orânduirea de stat și ordinea publică, precum și de a depista, preveni și contracara faptele ilicite și consecințele lor, de contribui la educarea cetățenilor în spiritul îndeplinirii întocmai a legilor.

Răspunderea contravențională ca instituție a dreptului contravențional, permite statului (instanței de judecată; procurorului; comisiei administrative și agentului constator) să dispună de dreptul de a aplica sancțiuni persoanei fizice sau juridice vinovate de săvârșirea contravenției.

Potrivit principiului egalității consacrat în Constituția Republicii Moldova, răspunderea contravențională se va aplica oricărui cetățean, în cazul în care se dovedește vinovăția lui, fără a face vreo deosebire de orice gen.

Totodată, Constituția Republicii Moldova garantează și dreptul la apărare a oricărui cetățean.

Astfel, conchidem că oricare din cetățenii Republicii Moldova poate fi sancționat contravențional și are dreptul la apărare prin toate mijloacele disponibile, pentru a-și dovedi nevinovăția.

În speță, reclamantul Dodi Alun a fost sancționat contravențional, efectiv și-a realizat dreptul la apărare și a contestat procesul-verbal contravențional din 15.12.2019, apelînd la serviciile unui avocat. Prin hotărîrea Judecătorei Bălți din 28.09.2020, procesul-verbal contravențional și decizia de sancționare, au fost anulate, însă ulterior, la etapa reparării prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale agentului constator, Legea nr. 1545 îl limitează în dreptul de a fi despăgubit.

Conchidem astfel, că reclamantului îi este îngădit dreptul constituțional prevăzut la art. 53 și anume că statul răspunde patrimonial, potrivit legii, pentru prejudiciile cauzate prin erorile săvârșite în procesele penale de către organele de anchetă și instanțele judecătorești.

E. Argumentarea pretensei încălcări a unuia sau a mai multor drepturi garantate de Constituție⁵

Procedura de sancționare trebuie să se conformeze unor condiții stipulate la art. 440 Cod Contravențional - Constatarea faptei contravenționale înseamnă activitatea, desfășurată de agentul constator, de colectare și de administrare a probelor privind existența contravenției, deciziei privind examinarea contravenției în temeiul constatării agentului constator sau procesului-verbal cu privire la contravenție, de aplicare a sancțiunii contravenționale sau de trimitere, a dosarului, după caz, funcționarului abilitat să examineze cauza contravențională, din cadrul autorității din care face parte agentul constator, în instanța de judecată sau în alt organ spre soluționare.

Conform prevederilor art. 5 din Codul Contravențional, nimeni nu poate fi declarat vinovat de săvârșirea unei contravenții, nici supus sancțiunii contravenționale decât în conformitate cu legea contravențională. Interpretarea extensivă defavorabilă și aplicarea prin analogie a legii contravenționale sînt interzise. Legea contravențională nu urmărește cauzarea de suferințe fizice sau lezarea demnității omului.

. Potrivit art. 441 din Codul Contravențional, (1) Procesul contravențional nu poate fi pornit, iar dacă a fost pornit, nu poate fi efectuat și va fi încetat în cazurile în care:

- a) nu există faptul contravenției;
- b) se constată vreunul din temeiurile prevăzute la art.3 alin.(3), art.4 alin.(3), art.20-31;

⁵ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va argumenta, după caz, de ce consideră că îi este încălcat unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție. Este recomandabil ca acesta să urmeze, în argumentarea sa, următorii pași: (1) dacă ingerința în unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție este prevăzută de lege; în caz afirmativ, (2) dacă ingerința urmărește realizarea unui scop legitim permis de Constituție; în caz afirmativ, (3) dacă există o legătură rațională între ingerință și scopul legitim urmărit; în caz afirmativ, (4) dacă ar putea fi instituite alte măsuri legislative la fel de eficiente și mai puțin intruzive pentru dreptul/drepturile fundamentale în discuție; în caz afirmativ, (5) dacă ingerința este proporțională cu scopul legitim urmărit.

c) persoana presupusă a fi făptuitor a decedat, cu excepția cazului de reabilitare a acesteia;

d) pentru același fapt și privitor la aceeași persoană există o decizie/hotărâre definitivă;

e) pentru același fapt este pornită urmărire penală;

f) nu este identificat făptuitorul și/sau termenul prescripției tragerii la răspundere contravențională a expirat;

g) fapta a fost constatată în cadrul controlului de stat asupra activității de întreprinzător și nu reprezintă încălcare gravă sau foarte gravă în sensul Legii nr. 131 din 8 iunie 2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător.

(2) Încetarea procesului contravențional determină repunerea în drepturi a persoanei în a cărei privință a fost pornit.

Potrivit art. 383 alin. 3) Cod Contravențional, Persoana în a cărei privință a fost pornit proces contravențional se repune în dreptul de care a fost privată și ei i se repară cheltuielile suportate în proces dacă, prin hotărâre definitivă, este declarată nevinovată sau răspunderea sa contravențională este înlăturată, cu excepția cazului de amnistie.

Conform completărilor operate la art. 384 din Codul Contravențional, persoana în a cărei privință a fost pornit proces contravențional are dreptul: ... u) să ceară și să primească despăgubiri pentru prejudiciul cauzat prin acțiunile sau inacțiunile ilicite ale autorității competente să constate contravenția sau să soluționeze cauza contravențională.

Dreptul prevăzut la alin. (2) lit. u) se oferă doar în cazul în care prin hotărâre judecătorească definitivă s-a constatat caracterul ilicit al acțiunilor sau al inacțiunilor autorității competente să constate contravenția sau să soluționeze cauza contravențională (art. 384 (3').

Prin prisma normelor menționate supra, vom elucida poziția instanței de judecată vis-à-vis de repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

“Pentru respingerea cererii de chemare în judecată, instanța de fond a reținut că prevederile art.6 din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr.1545- XIII din 25 februarie 1998 descriu că, dreptul la repararea prejudiciului, în mărimea și modul stabilite de prezenta lege, apare în cazul: devenirii definitive și irevocabile a sentinței de achitare; scoaterii

persoanei de sub urmărire penală sau încetării urmăririi penale pe temeiuri de reabilitare; adoptării de către instanța judecătorească a hotărârii cu privire la anularea arestului contravențional în legătură cu reabilitarea persoanei fizice; adoptării, de către judecătorul de instrucție, în condițiile art. 313 alin. (5) din Codul de procedură penală, în privința persoanei achitate sau scoase de sub urmărire penală, a încheierii privind declararea nulității actelor sau acțiunilor organului de urmărire penală sau organului care exercită activitate specială de investigații.

La art.3 din Legea citată legiuitorul a enumerat în mod exhaustiv care acțiuni (acțiuni sau inacțiuni) urmează să fie apreciate ca ilicite și să constituie temei de fapt pentru antrenarea răspunderii organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești în raport cu persoana care invocă admiterea unor atare încălcări în privința sa.

Astfel, alin. (1) al normei evidențiate mai sus relevă că, în conformitate cu prevederile prezentei legi, este reparabil prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma: reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, de declarație de a nu părăsi localitatea sau țara, tragerii ilegale la răspundere penală; condamnării ilegale, confiscării ilegale a averii, supunerii ilegale la muncă neremunerată în folosul comunității; efectuării ilegale, în cazul urmăririi penale ori judecării cauzei penale, a percheziției, ridicării, punerii ilegale sub sechestru a averii, eliberării sau suspendării ilegale din lucru (funcție), precum și în urma altor acțiuni de procedură care limitează drepturile persoanelor fizice sau juridice; supunerii ilegale la arest contravențional, reținerii contravenționale ilegale sau aplicării ilegale a amenzii contravenționale de către instanța de judecată; efectuării măsurilor speciale de investigații cu încălcarea prevederilor legislației; ridicării ilegale a documentelor contabile, a altor documente, a banilor, a ștampilelor, precum și în urma blocării conturilor bancare.

Prin urmare, art. 3 statuează temeiul apariției dreptului la repararea prejudiciului, iar art. 6 din aceeași Lege statuează momentul nașterii dreptului, urmând ca aceste două articole să fie aplicate în mod cumulativ.

Coroborând dispozițiile normelor legale citate supra la prezenta speță, instanța constată că, circumstanțele invocate de către reclamant nu se pliază în temeiul indicat în acțiune: și anume tragerea ilegală la răspundere contravențională, și nu sunt întrunite cumulativ condițiile de la art. 3 și 6 din Lege.

Prin urmare, cerințele invocate de către reclamantul Alun Dodi nu cad sub incidența prevederilor Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr.1545-XIII din 25 februarie 1998, iar acesta nu este în drept să solicite repararea prejudiciului cauzat prin întocmirea procesului-verbal cu privire la contravenție și sancționarea acestuia cu amendă contravențională în mărime de 60 unități convenționale.

Instanța de judecată nu pune la îndoială faptul că Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr.1545-XIII din 25 februarie 1998 reglementează cazurile, modul și condițiile de răspundere patrimonială a statului pentru prejudiciul cauzat prin acțiunile ilicite comise în procesele penale de organele de urmărire penală, iar contravenționale (administrative) de agenții constatori, precum și de instanțele judecătorești.

Însă angajarea răspunderii statului pentru recuperarea prejudiciului cauzat prin aceste acțiuni survine doar în cazurile strict prevăzute de lege”.

Apare întrebarea, care a fost rațiunea legislatorului, care a lăsat în afara cadrului legal procurorul și agentul constator ca exponenți ai statului în procesele contravenționale, prin acțiunile cărora s-a cauzat un prejudiciu persoanei fizice.

Or, însăși art. 374 Cod Contravențional prevede expres că, procesul contravențional se desfășoară pe principii generale de drept contravențional, în temeiul Constituției, al prezentului cod, al Codului de procedură penală în cazurile expres prevăzute de prezentul cod, precum și al normelor dreptului internațional și ale tratatelor internaționale cu privire la drepturile și libertățile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte.

Procesul contravențional este activitatea desfășurată de autoritatea competentă, cu participarea părților și a altor persoane titulare de drepturi și de obligații, avînd ca scop constatarea contravenției, examinarea și soluționarea cauzei contravenționale, constatarea cauzelor și condițiilor care au contribuit la săvîrșirea contravenției.

Procesul contravențional începe de drept din momentul sesizării sau al autosesizării agentului constatatator privind săvârșirea contravenției.

În această ordine de idei, considerăm că art. 1, 3 și 6 din Legea 1545, care constituie actul normativ de bază ce reglementează cazurile, modul și condițiile de răspundere patrimonială a statului pentru prejudiciul cauzat prin acțiunile ilicite comise în procesele penale și contravenționale de organele de urmărire penală, de procuratură și de instanțele judecătorești”, contravin prevederilor constituționale.

Potrivit prevederilor art. 1, 3 și 6 al Legii nr. 1545, nu fiecare cetățean care a fost sancționat contravențional, și-a exercitat dreptul la apărare, a fost reabilitat printr-un act definitiv, beneficiază de repararea prejudiciului cauzat.

Procesul contravențional este asimilat cu cel penal (vezi cauza ZILIBERBERG c. MOLDOVEI, unde Curtea reiterează că, în principiu, caracterul general al Codului Contravențional și scopul pedepselor, care este atât de a pedepsi, cât și de a preveni, sunt suficiente pentru a arăta că, în sensul articolului 6 al Convenției, reclamantul a fost acuzat de o abatere penală) și excluderea agentului constatatator sau amenzii contravenționale stabilită de ultimul din condițiile de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite comise în procesele penale și contravenționale, nu poate fi catalogat altfel decât lipsirea de dreptul la repararea prejudiciului a unei anumite categorii de cetățeni și anume celor amendați contravențional, fapt care contravine prevederilor art. 16 și 53 din Constituția RM.

F. Lista documentelor relevante (dacă este cazul)⁶

⁶ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va enumera documentele relevante (extrasul cu prevederile normative contestate, alte hotărâri sau decizii ale Curții Constituționale cu un obiect similar, alte hotărâri sau decizii cu obiect similar pronunțate de alte curți constituționale, jurisprudența relevantă a Curții Europene a Drepturilor Omului, studii de drept comparat), pe care le va anexa.

G. Declarația și semnătura autorului sesizării⁷

Declar pe propria onoare că declarațiile prezentate Curții sunt veridice.

Reprezentantul reclamantului Dodi Alun

Avocat Novîtchi Olesea

30.06.2022

Digitally signed by Novîtchi Olesea
Date: 2022.06.30 07:44:59 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

⁷ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va declara pe propria sa onoare că informațiile prezentate Curții sunt veridice, semnând la final.

Dosarul nr. 2a-1352/22
2-21014158-02-2a-25032022

Instanța de fond: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (Judecător Harmaniuc Petru)

ÎNCHEIERE

07 iulie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău

În componența:

Președintele ședinței, judecător
Judecători
Grefier

Budăi Nelea
Dutca Ina și Băbălău Denis
Postu Nelea

examinând *în ședință publică*, cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate depusă de reprezentantul apelantului Dodi Alun, avocatul Novițchi Olesea, la examinarea în ordine de apel a cauzei civile, la cererea de chemare în judecată înaintată de Dodi Alun împotriva Ministerului Justiției și Inspectoratului Național de Securitate Publică cu privire la compensarea prejudiciului moral cauzat prin tragerea ilegală la răspundere contravențională și compensarea cheltuielilor de judecată suportate la examinarea cauzei contravenționale, cu încasarea cheltuielilor de judecată suportate în prezenta cauză civilă,-

CONSTATĂ :

1. La data de 29 ianuarie 2021, Alun Dodi a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției și Inspectoratului Național de Securitate Publică cu privire la compensarea prejudiciului moral cauzat prin tragerea ilegală la răspundere contravențională și compensarea cheltuielilor de judecată suportate la examinarea cauzei contravenționale, cu încasarea cheltuielilor de judecată suportate în prezenta cauză civilă.

2. Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 14 decembrie 2021, cererea de chemare în judecată depusă de către Alun Dodi împotriva Ministerului Justiției și Inspectoratului Național de Securitate Publică cu privire la compensarea prejudiciului moral cauzat prin tragerea ilegală la răspundere contravențională estimat la suma de 3 000 lei și compensarea cheltuielilor de judecată suportate la examinarea cauzei contravenționale în mărime de 5000 lei pentru asistență juridică și 1 633 lei cu titlu de cheltuieli pentru transport, precum și compensarea cheltuielilor de judecată pentru examinarea prezentei cauze compuse din asistență juridică în mărime de 2 500 lei și taxă de stat în sumă de 273,99 lei, se respinge ca neîntemeiată.

3. La data de 30 iunie 2022, reprezentantul apelantului Dodi Alun, avocatul Novițchi Olesea, prin intermediul Secției Evidență și Documentare Procesuală din cadrul Curții de Apel Chișinău a depus cerere privind ridicarea excepției de neconstituționalitate.

4. Reprezentantul intimatului Ministerul Justiției al Republicii Moldova a lăsat la latitudinea colegiului sesizarea curții potrivit excepției formulate.

5. În cadrul examinării cauzei civile, în ordine de apel, apelantul Dodi Alun, nu s-a prezentat, fiind înștiințat legal, cu aviz de recepție despre locul, data și ora ședinței de judecată, înaintând o cerere de examinare a cauzei în lipsă, din imposibilitatea fizică de a se prezenta.

6. Intimatul Inspectoratul Național de Securitate Publică, la ședința de judecată, nu s-a prezentat, fiind înștiințat legal, motivele neprezentării nu au fost comunicate instanței de apel.

7. În conformitate cu prevederile art.379 alin.(2) Codul de procedură civilă, instanța de apel dispune examinarea cererii de apel în lipsa părților absente, or, neprezentarea în ședința de judecată

a apelantului sau a intimatului, a reprezentanților acestora, precum și a unui alt participant la proces, citați legal despre locul, data și ora ședinței, nu împiedică judecarea apelului.

8. *Audiind explicațiile participanților la proces, studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ ajunge la concluzia de a admite cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, reieșind din următoarele motive.*

9. Articolul 135 din Constituția Republicii Moldova statuează că, Curtea Constituțională: a) exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte; b) interpretează Constituția; c) se pronunță asupra inițiativelor de revizuire a Constituției; d) confirmă rezultatele referendumurilor republicane; e) confirmă rezultatele alegerii Parlamentului și a Președintelui Republicii Moldova; f) constată circumstanțele care justifică dizolvarea Parlamentului, demiterea Președintelui Republicii Moldova sau interimatul funcției de Președinte, precum și imposibilitatea Președintelui Republicii Moldova de a-și exercita atribuțiile mai mult de 60 de zile; g) rezolvă cazurile excepționale de neconstituționalitate a actelor juridice sesizate de Curtea Supremă de Justiție; h) hotărăște asupra chestiunilor care au ca obiect constituționalitatea unui partid. Curtea Constituțională își desfășoară activitatea din inițiativa subiecților prevăzuți de Legea cu privire la Curtea Constituțională.

10. Potrivit art. 12¹ Codul de procedură civilă, *dacă în procesul judecării cauzei se constată că norma de drept ce urmează a fi aplicată sau care a fost deja aplicată este în contradicție cu prevederile Constituției Republicii Moldova, iar controlul constituționalității actului normativ este de competența Curții Constituționale, instanța de judecată formulează o sesizare a Curții Constituționale pe care o transmite prin intermediul Curții Supreme de Justiție.*

11. Din conținutul normei legale citate, instanța de apel conchide că, procedura ridicării excepției de neconstituționalitate permite judecătorului să soluționeze situațiile, când în procesul judecării unei cauze, părțile sau judecătorul însuși se confruntă cu o incertitudine a normelor ce urmează a fi aplicate sub aspectul corespunderii cu Constituția.

12. Astfel, excepția de neconstituționalitate, reprezintă o acțiune procesuală de apărare, prin care Curtea Constituțională este sesizată asupra neconcordanței unor dispoziții legale, aplicabile sau deja aplicate în cauza dedusă judecării, cu dispozițiile Constituției.

13. Prin prisma celor enunțate, instanța de apel relevă că, conform paragrafului 82 din hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09 februarie 2016, pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

14. În paragraful 83 din hotărârea menționată, Curtea a reținut că verificarea constituționalității normelor contestate constituie competența exclusivă a Curții Constituționale, iar judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât doar în condițiile menționate la paragraful 82.

15. Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău constată că, la caz sunt întrunite condițiile necesare pentru ridicarea excepției de neconstituționalitate stabilite în art. 12¹ alin. (2) Codul de procedură civilă și de Curtea Constituțională în Hotărârea nr. 2 din 09 februarie 2016.

16. Instanța de apel reține că, în speță, obiectul excepției de neconstituționalitate, îl constituie prevederile art. 1 din Legea nr. 1545 din 25.02.1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, care prevede că "Prezenta lege constituie actul legislativ de bază care reglementează cazurile, modul și condițiile de răspundere patrimonială a statului pentru prejudiciul cauzat prin acțiunile ilicite comise în procesele penale și contravenționale de organele de urmărire penală, de procuratură și de instanțele judecătorești", art. 3 din Legea nr. 1545 din 25.02.1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, care prevede că: "(1) în conformitate cu prevederile prezentei legi, este reparabil prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma: a) reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, de declarație de a nu părăsi localitatea sau țara, tragerii ilegale la răspundere penală; b) condamnării ilegale, confiscării ilegale a averii, supunerii ilegale la muncă neremunerată în folosul comunității; c) efectuării ilegale, în cazul urmăririi penale ori judecării cauzei penale, a percheziției, ridicării, punerii ilegale sub sechestru a averii, eliberării sau suspendării ilegale din lucru (funcție), precum și în urma altor acțiuni de procedură care limitează drepturile persoanelor fizice sau juridice; d) supunerii ilegale la arest contravențional, reținerii contravenționale ilegale sau aplicării ilegale a amenzii contravenționale de către instanța de judecată; e) efectuării măsurilor speciale de investigații cu încălcarea prevederilor legislației; f) ridicării ilegale a documentelor contabile, a altor documente, a banilor, a ștampilelor, precum și în urma blocării conturilor bancare" și art 6 din Legea nr. 1545 din 25.02.1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, care prevede că: "Dreptul la repararea prejudiciului, în mărimea și modul stabilite de prezenta lege, apare în cazul: a) devenirii definitive și irevocabile a sentinței de achitare; b) scoaterii persoanei de sub urmărire penală sau încetării urmăririi penale pe temeuri de reabilitare; c) adoptării de către instanța judecătorească a hotărârii cu privire la anularea arestului contravențional în legătură cu reabilitarea persoanei fizice; d) adoptării de către judecătorul de instrucție, în condițiile art. 313 alin.(5) din Codul de procedură penală, în privința persoanei achitate sau scoase de sub urmărire penală, a încheierii privind declararea nulității actelor sau acțiunilor organului de urmărire penală sau organului care exercită activitate specială de investigații, din care rezultă concluzia că, nu fiecare cetățean care a fost sancționat contravențional, și-a exercitat dreptul la apărare, a fost reabilitat printr-un act definitiv, beneficiază de repararea prejudiciului cauzat.

17. Colegiul civil atestă că obiectul excepției de neconstituționalitate face parte din categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, excepția este ridicată de către avocatul Novîchi Olesea, în interesele apelantului Dodi Alun, care este parte a prezentului litigiu, iar prevederile contestate sunt aplicabile cauzei.

18. Instanța de apel menționează că cererea de sesizare a Curții Constituționale privind verificarea constituționalității normei indicate supra, depusă de reprezentantul apelantului Dodi Alun constituie o prerogativă a părții din proces.

19. Instanța de apel, examinând solicitarea avocatului Novîchi Olesea, în interesele lui apelantului Dodi Alun cu privire la sesizarea Curții Constituționale, în vederea controlului constituționalității prevederilor art. art. 1, 3, 6 din Legea nr. 1545 din 25.02.1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, consideră cererea întemeiată și pasibilă admiterii. Or, prevederile legale a căror control constituțional se solicită sunt pertinente soluționării litigiului dedus judecării, iar normele vizate sub aspectul excepției formulate nu au făcut obiectul controlului de constituționalitate.

20. În urma celor relatate, Colegiul civil, comercial și contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău ajunge la concluzia de a admite cererea depusă de avocatul Novițchi Olesea, în interesele apelantului Dodi Alun privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. art. 1,3,6 din Legea nr. 1545 din 25.02.1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

21. Totodată, ca rezultat al admiterii cererii cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău consideră necesar de a amâna examinarea recursului în prezenta cauză, rezultând din dispozițiile art. 121 alin. (3) Cod de procedură civilă, conform cărora ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amână pledoariile.

22. Din aceste raționamente, în conformitate cu art. art. 12¹, 260, 263, 269-270 Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău,-

DISPUNE :

Se admite cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate depusă de reprezentantul apelantului Dodi Alun, avocatul Novițchi Olesea, la examinarea în ordine de apel a cauzei civile, la cererea de chemare în judecată înaintată de Dodi Alun împotriva Ministerului Justiției și Inspectoratului Național de Securitate Publică cu privire la compensarea prejudiciului moral cauzat prin tragerea ilegală la răspundere contravențională și compensarea cheltuielilor de judecată suportate la examinarea cauzei contravenționale, cu încasarea cheltuielilor de judecată suportate în prezenta cauză civilă.

Se transmite Curții Constituționale a Republicii Moldova cererea depusă de Dodi Alun, reprezentat de avocatul Novițchi Olesea privind controlul constituționalității prevederilor art. 1, 3, 6 din Legea nr. 1545 din 25.02.1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

Se amână examinarea cererilor de apel declarate de Dodi Alun împotriva Ministerului Justiției și Inspectoratului Național de Securitate Publică cu privire la compensarea prejudiciului moral cauzat prin tragerea ilegală la răspundere contravențională și compensarea cheltuielilor de judecată suportate la examinarea cauzei contravenționale, cu încasarea cheltuielilor de judecată suportate în prezenta cauză civilă, până la pronunțarea Curții Constituționale a Republicii Moldova asupra excepției de neconstituționalitate.

Încheierea nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,
Judecătorul

Judecătorii

M. Budăi

Budăi Nelea

Dutca Ina

Băbălău Denis

